

ICA • OŽUJAK 1995. • CIJENA: 2 Ndin / 8 Kn

BROJ
51

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

NARODNO POZORIŠTE-
NEPSZINHÁZ SUBOTICA:
A ŠTO JE S
KAZALIŠTUM

zkvh.org.rs

SASTANAK UREĐIVAČKOG SAVJETA "GLASA RAVNICE"

NE ZABORAVITI NACIONALNE INTERESE

U ponedjeljak, šestog ožujka sastao se po prvi puta u novom sazivu uređivački savjet Glasa ravnice. Članovi savjeta su pored urednice i tehničkog urednika GR, još i Marko Kljajić, Stipan Bošnjak, Ivo Kujundžić, Lazar Merković, Milivoj Prčić te Stipan Knezi.

Na samom početku Milivoj Prčić je naglasio kako bi list morao više pažnje obratiti nacionalnom interesu, a to je - kako je rekao - kulturna autonomija, koju se mora spominjati svakom prilikom. Uz to, tekst "Šarengrad" ocijenio je uređivačkim promašajem, obzirom da bi za tip lista više odogovaralo da se je objavio nacrt kulturne autonomije.

No, gospodin Prčić je imao i poneku riječ hvale - recimo za in-

terview sa dr. Ljubomirom Antićem, predloživši da u jednom od narednih brojeva objavimo i interview sa dr. Zlatkom Kramarićem.

Stipan Knezi je rekao kako je trebalo napraviti detaljniju i temeljniju analizu dosadašnjih brojeva Glasa ravnice, jer ona koja je objavljena u broju 50 nije dostatna. Također je bio mišljenja da bi bilo uputno u svakom broju objavljivati i stavove DSHV-a prema stajalištima pojedinih stranaka u Srbiji.

Stipan Bošnjak je predložio da se uvedu i rubrike iz povjesti i religije, pa se ostalo na stajalištu da bi eventualna povjesna rubrika morala sadržati isključivo najbitnije političke događaje, a što se "kutka za vjernike" tiče, to je

ostalo nedorečeno, budući da list "Zvonik" opsežno obrađuje tu problematiku.

Na sastanku je usvojen i prijedlog za novo zaglavlje lista. Članovi su jednoglasno prihvatili idejno rješenje našeg tehničkog urednika Branimira Tonkovića, s tim da su u dogovoru izvršene manje korekcije: umjesto dosadašnjeg grba vratit će se ponovno stari grb stranke.

Gospodin Lazar Merković se prihvatio da uradi detaljnu analizu lista, a na kraju je odlučeno da se izdavački savjet sastaje svakog mjeseca.

Uredništvo

IN MEMORIAM

*Marko
Vukov
1938-1995*

Marko Vukov rođen je 23. travnja 1938. godine na Bikovu kraj Subotice kao najstarije dijete svojih roditelja Nikole i Kriste, rođ. Vuković.

Djetinjstvo je proživio na očevom salašu na Klisi. Poslije četvrtog razreda osnovne škole talentirani Marko prijav-

ljuje se biskupu Lajči Budanoviću da bi želio postati svećenik i on ga šalje u sjemenište i Interdijecezansku srednju školu za spremanje svećenika (klasična gimnazija) na Šalati u Zagrebu, gdje on i maturira. Teologiju studira na teološkom fakultetu u Zagrebu. Svećenički red prima iz ruke biskupa Matije Zvekanovića 29. lipnja 1965. u Subotici, a mladu Misu slavi 4. srpnja u rodnoj župi na Bikovu. Bio je kapelan u župi Blažene Djevice Marije u Novom Sadu i sv. Roka u Subotici, te upravitelj župe na Šupljaku i Hajdukovu, u Futogu i Đurđinu. Od 1986. upravlja župom Svetozar Miletić (Lemeš) kraj Sombora.

Marko Vukov je bio čovjek širokih pogleda i marljiv sluga Kristov. Neumorno je radio na ostvarenju ideja II. Vatikanskog koncila. Posebno se trudio oko uključivanja laika u rad Crkve. Bio je otvoren za prijedloge i suradnju. On je jedan od osnivača crkvenog instituta "Ivan Antunović" i bio je član osnivač DSHV.

Njegovom smrću lemeška župa gubi dobrog župnika, Subotička biskupija uzornog svećenika, a hrvatski narod u Bačkoj vrsnog intelektualca.

Neka Gospodin bude nagrada svom vjernom slugi Marku!

GLAS RAVNICE-Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini- urednik: Vesna Kljajić; fotografija i tehničko uređenje: Branimir Tonković, uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoj Prčić, Stipan Bošnjak, Marko Kljajić, Ivo Kujundžić. Izdaje DSHV, 24000 Subotca, Trg Lazara Nešića 1/X, tel&fax: (99381)(024)51-348; ž.r.: 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica. List je registriran kod Pokrajinskog sekretarijata za informacije pod br.651-85/90. Naklada 1000 primjeraka. Glas Ravnice izlazi mjesečno. Godišnja preplata: tuzemstvo 25 ND, inozemstvo 60 DM. Cijenik oglasnog prostora: cijela strana 100 DM, pojedinačni mali oglasi 5 DM. Tisak studio "Bravo"

Piše: mr. Bela Tonković

DOKLE ?

Svečarsko raspoloženje slavlja 50. broja GR prolazi i vraćamo se na svakodnevni rad: održane su sjednice Predsjedništva i Vijeća, posjećuju se podružnice i mjesne organizacije, nas posjećuju strani diplomati, razgovori s ljudima o sadašnjoj političkoj i gospodarskoj situaciji, o našoj budućnosti...

Svi teško podnosimo bijedno siromaštvo u koje smo gurnuti. Premda nema galopirajuće inflacije, ljudi su vrlo zabrinuti: zadnje zalihe su na izmaku, kredita za pokretanje novog ciklusa proizvodnje ni u poljoprivredi, ni u zanatstvu ni u industriji nema. Ni na političkoj sceni nema pomaka na bolje. Na političkom horizontu još uvijek su stranke manjina i tek pokoja "žmanja" stranka jedine koje zahtijevaju da se počnu rješavati gorući problemi: priznanje državnog suvereniteta novonastalim državama u okviru međunarodno priznatih granica, rješavanje pitanja ljudskih prava i prava manjina, pristupanje pravednoj privatizaciji gospodarstva i stvaranju otvorenog demokratskog društva bez mitova i strahova. Neminovnost je ići ovim putem, jer je on jedini koji vodi u civilizirani svijet. Nije dosta u svim od države kontroliranim medijima iz sve snage trubiti da je vlada za mir, a ne rješavati ni jedno goruće pitanje. To je providna igra. Ako državna politika ustraje na dosadašnjem putu, ostat ćemo maleni otočić na kojem se usred oceana globalne civilizacije 21. stoljeća živi u kamenom dobu.

U razgovorima s ljudima stalno se potvrđuje da je put kojim ide DSHV pravi put, ali se stalno i postavlja pitanje, kada će se naši ciljevi ostvariti. Uvjerenost u ispravnost naših ciljeva svim svojim snagama podržavam, a i pitanje smatram opravdanim.

Opće je poznato da se DSHV bori za ostvarenje svojih ciljeva isključivo mirotvornim i demokratskim sredstvima. Na

međunarodnom planu smo priznati i prihvaćeni kao predstavnici Hrvata u SRJ i kao nevladina organizacija. Napredak na nutarnjepolitičkoj sceni i dalje ometa stav vlasti da će se naše pitanje riješiti pregovorima između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske. Pozitivna komponenta ovoga stava jest da je u službenom Beogradu sazrela svijest da je neosporna činjenica da je Republika Hrvatska suverena država i da je ona matična država i Hrvata u SR Jugoslaviji. U globalu taj stav ipak nije prihvatljiv, jer on pokušava nijekati politički subjektivitet Hrvata u SRJ kao kolektiviteta i u njemu je očito nastojanje da se legitimira dosadašnji način pokroviteljstva nad Srbima u Hrvatskoj.

Ostvarenje ljudskih i nacionalnih prava ne smije se ničim uvjetovati. Neuvjerljive su tvrdnje da su u SRJ ta prava zagwarantirana i ostvarena prema međunarodnim standardima. "Pa čak i više!" - često čujemo. Takva tvrdnja traži svoju potvrdu u činjenicama, bar što se nas Hrvata tiče - ali ne samo nas. Država koja uvjetuje ostvarenje tih prava mora biti spremna na stalne kritike i na veću ili manju izolaciju od strane svjetske zajednice. Gospodinu Mazowiezkom se najbolje može odgovoriti rješanjem otvorenih pitanja - i hrvatskog! - prema međunarodnim standardima.

Država međutim nije nešto apstraktno. Ona je, između ostalog, sredstvo kojim vladajuća partija sprovodi svoj program. Zato je sva odgovornost na njoj i na biračima koji joj kao takvoj i njezinom takvom programu daju svoje povjerenje.

A što možemo mi učiniti?

Moramo stalno tražiti puteve koji vode k rješenju. Na posljednjoj sjednici Predsjedništva odlučeno je da se povežemo s ostalim sličnim strankama i organizacijama s ciljem da se stvori zajednička koncepcija rješenja na osnovi koncepcije kulturne autonomije i eventualnih

drugih oblika autonomija. I nadalje će se stalno nastojati uspostaviti dijalog sa saveznom i republičkom Vladom s ciljem rješenja hrvatskog pitanja. Usporedo s tim DSHV će raditi na daljnjoj izgradnji svoje nutarnje organizacije.

Međunarodna zajednica pomaže u stvaranju pogodnih uvjeta za rješenje, ali samo rješenje moramo mi sami izboriti. A zato moramo biti sposobni. Neophodan je doprinos svakoga kome je stalo do svoje budućnosti i budućnosti svoje djece. Što smo jači, tim je i rješenje bliže.

Vijesti

U subotu, 4. ožujka 1995. u Subotici su održane zajedničke sjednice Predsjedništva i Vijeća i Predsjedništva MDSHV. Na dnevnom redu je bila daljnja razrada interne organizacije DSHV, koordinacija rada Predsjedništava DSHV i MDSHV, razrada nekih programskih točaka, priprema proslave 5. obljetnice rada DSHV, te pripreme za upis u srednje škole i studij u školskoj godini 1995/96.

Prihvaćena je dorada interne organizacije koja zahtijeva uključivanje mnogih ljudi na svim razinama. U podružnicama i mjesnim organizacijama će se ovaj kocept primijeniti prema lokalnim potrebama i mogućnostima. Prihvaćeni kocept će omogućiti inetnzivnu komunikaciju unutar same organizacije kako na horizontalnoj razini, tako i po vertikali.

Odlučeno je da se koordinacija rada Predsjedništava DSHV i MDSHV intenzivira i potpuno uskladi.

15. srpnja ove godine slavit ćemo 5. obljetnicu postojanja i rada DSHV. Odbor proslave dao je temeljni prijedlog proslave. I nadalje su dobro došli prijedlozi kako da proslavimo ovu obljetnicu na svim razinama.

Godišnja skupština VMDK

PERSONALNA ISPRED TERITORIJALNE
AUTONOMIJE

U Subotici je 11. ožujka odražana godišnja skupština stranke vojvođanskih mađara VMDK. Zasedanje Skupštine bilo je zatvoreno za javnost, a nakon nekoliko sati zasedanja konferenciju za tisak održali su g. Anras Agoston, predsjednik VMDK i g. Csaba Sepsei, član predsjedništva stranke.

Uz napomenu da se u osnovi zadržao koncept trostepene autonomije, pojašnjeno je da se sada više inzistira na principu personalne autonomije koja bi se bavila rješavanjem pitanja obrazovanja, informiranja i kulture. Institucija personalne autonomije bila bi Skupština s dva vijeća: vijeće personalne autonomije koje bi radilo na pomenutim pitanjima, i političko vijeće koje bi imalo zadatak da prati i formulira ciljeve autonomije.

Sama Skupština bi se sastojala od članova iz ova dva vijeća. Vijeće personalne autonomije birali bi sami građani - vojvođanski Mađari. Na taj način imali bi etničku autonomiju koja nije vezana za teritoriju. I, kako je naglasio g. Agoston, ovaj novi koncept bit će podnjet Vladi Republike Srbije, budući da je potpredsjednik Vlade već obavijestio VMDK da je spreman za taj razgovor.

Što se tiče nemađarskog življenja na teritoriju gdje Mađari čine većinu (subotički i kikindski okrug) sve vlasti bazirat će se na rezultatima postignutim na općim izborima. U kasnijem razgovoru, g. Andras Agoston rekao je:

- Mi smo pre dve godine usvojili koncept autonomije, i sada smo došlo i do zaključka da ga treba nešto malo izmeniti i prilagodi-

ti, da bismo se približili realnim evropskim trendovima. Najveću izmenu smo izvršili baš u odnosu na teritorijalnu i personalnu autonomiju, jer ranije nismo razmišljali kako da sinkroniziramo funkcioniranje obje ove forme. Sad smo dali dominantni položaj personalnoj autonomiji, znajući da će na međunarodnoj sceni brže proći koncepte etničke autonomije, ako ona nije direktno povezana za teritoriju. S obzirom na to da smo mi personalnu autonomiju dali nezavano za teritoriju, po nama na jednoj teritoriji može da se formira više personalnih autonomija. U principu mislili smo da će to najprije dobiti jaku političku podršku da bi na tom planu mogli napraviti novi korak. Pored toga na nivou teritorijalne autonomije - polazeći od Carringtonovog plana tražimo teritorijalnu autonomiju za okruge sa mađarskom većinom i to je ostalo kao zahtjev. A predvidjeli smo da u sadašnjem pravnom sustavu tražimo takav pravni okrug koji će obuhvatiti subotički i delove kikindskog okruga, tako da bi ti delovi imali mađarsku većinu. Na toj teritoriji bismo hteli formirati teritorijalnu autonomiju sa svojim organima. Ne tražimo sada ustavne promjene, već tražimo da se teritorijalna autonomija kao takva utvrdi samo u Ustavu Srbije. Za promjenu Ustava potrebna je suglasnost svih političkih snaga u Srbiji, pa zato tražimo samo da krenemo ka tom cilju - preko općina sa specijalnim statusom iz Carringtonovog plana ...

Andras Agoston, predsjednik
VMDK

NE MOŽE SE
ISTOVREMENO BITI
ČLAN VMDK I SVM!

Na netom završenoj godišnjoj skupštini VMDK učestvovalo je 228 delegata. Odlučeno je da se članovi koji su se između dvije godišnje skupštine učlanili u SVM ili u neke druge stranke, isključe iz VMDK. O tome i još o nečemu razgovaramo s g. Andrasem Agostonom.

o Jesu li SVM ili stranka čije se formiranje najavljuje vaše alternativne stranke i je li ih, kako se priča, formirao režim?

- Ne, ja ne mislim da ih je režim formirao, ali ih sada vrlo vešto koristi. Inače, suština je u tome da su to oni koji su hteli sačuvati materijalne vrednosti koje su stekli kada su na njihove račune stigle pare za Mađare u Vojvodini. Oni nisu mogli prihvatiti manjinski položaj u samoj VMDK i zbog toga su izašli. Za takav potez su dobili podršku određenih mađarskih krugova i zbog toga je nastala takva situacija. Zbog svega toga mi ne želimo s njima nikakve razgovore sve dok ne izvrše obračun tih sredstava koja su stigla na njihove račune. Osim ovog, imamo i politički razlog za razlaz, a to je što mi ne želimo da na račun interesa Mađara u Vojvodini vršimo neke dogovore ili saradnju sa drugim partijama - uključujući tu i SPS. Saradnju hoćemo sa svima, ali do granice dokle dozvoljavaju interesi Mađara. To što drugi rade drugačije, to će oni moći do prvih izbora, a mi smatramo da ćemo i na idućim izborima dobiti 80% ako ne i više glasova. Tako da ćemo postići i taj legitimitet koji nam je potreban za zastupanje Mađara i pred organima Srbije i na

NO COMMENT

međunarodnoj sceni.

o Koji su krugovi koji, kako kažete, podržavaju vašu trenutnu opoziciju unutar samog mađarskog naroda u Vojvodini?

- To su, s jedne strane, pojedinci u Mađarskoj, jaki ljudi iz bivše vlade kojima smeta tvrdoća VMDK i koji sad žele da ovde bude organizacija poput ovih što su nastale nedavno, a s druge strane - srpske vlasti koje podržavaju Magyar szo i ovu opoziciju našu koja je za restauraciju i mi smo jednostavno ispali iz svih kombinacija, jer podrške nemamo ni s jedne ni s druge strane. No, mi smo ipak optimisti. Stalno idemo na teren, stalno smo sa ljudima, imamo jedan dobar odnos i dobar odziv.

o Na čijoj su strani intelektualci?

- Mi ni sada nemamo manje intelektualaca nego što smo ih imali ranije. Postoji talas intelektualaca koji nas ne prihvata. Mi ih zovemo našom opozicijom koja je uglavnom za restauraciju bivšeg sistema, budući da su to uglavnom nekadašnji funkcioneri, koji bi hteli da nas politički razbiju do te mere da jedino oni mogu izaći na političku scenu kao mogući medijatori između srpske vlasti i Mađara.

o Kako vam se čini sadašnja srbijanska politička scena?

- Mi ni sa kim ne ulazimo u nekakve "saveze", ali smo spremni i ulazimo u saradnju koje rezultiraju borbom za demokratizaciju. Dakle, tu vrstu saradnje imamo sa ostalim partijama. U saveze ne ulazimo, jer smatramo da svako ograničenje političkog delovanja može samo da nam šteti.

Kasza Jozsef, SVM

OBRATIT ĆEMO SE USTAVNOM SUDU...

Budući da jedno od osnovnih pravila nepristranog novinarstva zahtijeva "da se čuje i druga strana", postavili smo nekoliko pitanja i gospodinu Kasza Jozsefu, članu SVM (Saveza vojvođanskih Mađara), istaknutoj ličnosti u političkom životu ne samo grada Subotice čiji je gradonačelnik, već i republičkom poslaniku.

o Što Vas je motiviralo da napustite članstvo u VMDK i prijedete u SVM?

- Pre svega, ja sam sve do protekle subote (11.03) bio član DZVM, ili VMDK, i pored toga što sam među osnivačima SVM. I to zbog toga što se nisam složio s isključivim zahtevom Andrasa Agostona, Janosa Vekasa i ostalima u vrhu te stranke i da razmišljam onako kako oni to propisuju. Ja sam uvek razmišljao svojom glavom, i tako ću razmišljati sve dok budem živ. Jer, verovatno nisam više član te stranke od subote, verovatno su me isključili. Kad kažem "verovatno" to je zbog toga što pravih informacija nema: stranka je svoj kongres držala iza zatvorenih vrata. Poziv za kongres nisam dobio, a nisam sebe želeo dovesti u situaciju da me maltretiraju na ulasku u salu i zbog toga nisam otišao. Još nisam obavješten o isključenju. Tako da to ne bih želeo ni da komentarišem. Ako njima takva politika odgovara, odgovornost će oni snašati.

o A SVM? Gdje je on u svemu tome?

- Za SVM vlada jako veliko in-

teresovanje od strane građana, tako da ćemo mi voditi politiku koju smatramo da je primerena trenutku i ljudima sa kojima živimo. A to je da u političkom životu moramo voditi dijalog i sa našim sugrađanima graditi zajedništvo, ne samo zatvoreni u nacionalne granice. Jedna Subotica, npr., je višenacionalna sredina i ne možemo ignorisati da pored nas Mađara na ovom prostoru žive Hrvati, Srbi i ostali, i da kroz više godina našeg zajedničkog političkog rada imamo dobre odnose, tako da naše interese moramo zajednički ostvarivati, i u zahtevima za autonomijom - Mađara i Hrvata - u zajednici sa većinskim narodom u republici.

o U čemu je razlika između zahtjeva za autonomijom koju pretpostavlja VMDK i SVM? Naime, VMDK je svoje zahtjeve nešto modificirao...

- Koliko sam mogao da zaključim iz infromacija koje sam dobio preko štampe, ova nova koncepcija autnomije DZVM nije ništa drugo nego ono što smo mi u SVM već davno rekli - da se autonomija mora ostvariti kroz dijalog, kroz zahteve prema vladi Republike u kojoj živimo, pa ako treba i kroz političku borbu sa našim političkim partijama. Iz šturih informacija saznajem i da je gospodin Agoston odustao od trostepene autonomije, da je mnogo manje zahtevan za autonomijom nego što je ranije bio.

o Ukoliko se formira i treća, najvaljivana stranka pripadnika vojvođanskih Mađara, tko će, u stvari, predstavljati mađarski narod?

- Ko će predstavljati mađarski narod, pokazaće vreme. Sigurno da DZVM ne može biti jedina partija koja predstavlja ovaj narod. Svaka politička stranka koja je već oformljena i koja će se formirati svojim radom treba dobiti prista-

lice ovog življa koga želi da predstavlja. A ko je legitimni predstavnik, pokazaće vreme.

o Po nekim tvrdnjama iza SVM stoje neki ljudi iz bivšeg režima u Mađarskoj i njihov kapital?

- Čija je to opsesija? Agoštonova? On je saradivao i sa bivšim režimom u Mađarskoj, i sa bivšim režimom u Jugoslaviji. On je bio dugogodišnji funkcioner i Partije i Sindikata. SVM je oformljen zbog političke potrebe ljudi koji su se okupili u toj stranci, odnosno u toj interesnoj zajednici. Jer SVM je interesna zajednica svih Mađara u Vojvodini, i zastupa interese svakog građanina koji živi u Vojvodini, i smatram sebe članom zajednice Mađara. To DZVM već davno ne radi i stoga SVM želi da preuzme sva pozitivna nastojanja iz bivše stranke. Ne da nismo oformljeni pomoću bivših struktura iz Mađarske, već dosad još nismo ostvarili pravi kontakt sa rukovodstvima i strankama u Mađarskoj. Mi radimo svoj deo posla onako kako mi smatramo da treba.

o Zbog čega je došlo do rascjepa ne samo u vašoj stranci, već i u mnogim drugim uvjetno oporbenim strankama?

- Što se stranaka tiče, ja ponovo podvlačim potrebu stvaranja SVM i ubeđen sam da nismo pogrešili. Jer oni ljudi koji vide da je DZVM zastranio, videli su kome se treba okrenuti, tako da mi imamo dosta pristalica, bivših članova DZVM-a. DZVM treba barem da razmisli zašto ljudi napuštaju tu stranku.

o I što sad?

- Mi DZVM ništa našao uradili nismo. Mi smo samo rekli da razmišljanja koja su u glavi gospode Agostona i Vekasa nisu ispravna, da ima i dugih mišljenja, da ima i drugih načina razmišljanja... To što se njima to ne

svidi - to je njihov problem. A naš je problem kako ćemo voditi politiku SVM. Pre svega, smatram da ova njihova odluka o promeni Statuta je neustavna, da i ne govorim o tome koliko je korektno da su nas isključili bez da su nas saslušali na kongresu. Bar je osnovni ljudski red da saslušaju mišljenja onih koje isključuju. A mi ćemo videti i na ustavnom sudu ispravnost njihove odluke.

Što će biti sa hrvatskom dramom Narodnog pozorišta u Subotici?

KAZALIŠTE KAO POLITIČKO PITANJE

Kasza Jozsefa smo, kao prvog čovjeka Subotice, pitali i u svezi njegova razgovora sa ministricom za kulturu Republike Srbije Nadom Popović Perišić, a u svezi ponovnog vraćanja Narodnog pozorišta građanima Subotice:

- Za ovih posljednjih deset godina Ljubiša Ristić je uspeo razgraditi i rasturiti subotičko Narodno pozorište, u bukvalnom smislu tih pojmova. Recimo, od tridesetak glumaca iz mađarske drame ostalo ih je svega - dvoje. Već nekoliko godina pokušavamo razrešiti ovaj problem, bilo je čak i prikupljanja potpisa građana, i pisanja peticije, međutim, to nije dovelo do razrešenja.

o A šta je dovelo do djelimičnog razrešenja?

- Prošle godine smo započeli razgovore sa ministarkom Popović i kroz te razgovore smo došli do zajedničkog rešenja da Narodno pozorište treba pripadati onim organima kojima u suštini i pripada, jer o njemu brine lokalna samouprava i da kulturni okvir i program tog pozorišta bude prilagođen sredini koja to pozorište i posećuje - dakle, Subotica i Vojvodina.

o Kako će se to izvesti u praksi i šta će biti sa teatrom Ljubiše Ristića?

- Vlada mišljenje da se u ovom trenutku oformi drama na mađarskom i srpskom jeziku, a kada se steknu preduslovi da se oformi i hrvatska drama u okviru iste kuće. Znači, pozorište bi funkcionisalo sa jednim generalnim direktorom, sa dva, odnosno tri direktora drame u nacionalnim okvirima. A što se Ljubiše Ristića tiče, njemu je scena obezbeđena u zgradi bioskopa "Jadran" i on treba da se povuče iz zgrade Narodnog pozorišta.

o Recite nam, od kada postoji kazalište Kosztolanyi Dezso?

- Ovo pozorište je oformljeno prošle godine, u vreme kada se rešenje u Narodnom pozorištu nije ni naslućivalo. No, jedno je sigurno Subotica nema snage da izdržava dve drame na mađarskom jeziku, a ni potrebe, tako da će se najverovatnije to pozorište uklopiti u dramu na mađarskom jeziku u Narodnom pozorištu, ili će manjim delom ostati samo kao eksperimentalna scena.

o Kad planirate da narodno pozorište započne s radom?

- Čim se steknu svi uslovi. Naime, Ljubiša Ristić još nije napustio zgradu pozorišta, jer Vlada Republike Srbije još nije donela takvu odluku, pa je pitanje vremena kada će se ono oformiti...

o Da nije to oko kazališta bilo samo jedno od praznih obećanja vlasti, da bi se javnost umirila?

- Ako ministarka Perišić sebi može dozvoliti davanje obećanja bez pokrića, onda će Vlada doneti drugu odluku. Ali, ja imam poverenja u ministarku i njeno obećanje i da postoji konsenzus i na nivou Vlade.

Vesna Kljajić

Manjine u Vojvodini: Deutsches Klub "Donau" - zajednica vojvođanskih Nijemaca ŽELIMO PRIZNANJE SVOG POSTOJANJA!

Kod manjina se, javlja istovjetan problem: zemlja u kojoj žive ih ne prihvaća, a matična ih država ne prima baš raširenih ruku...

Za zajednicu vojvođanskih Nijemaca okupljenih oko Deutsches Klub "Donau", naša je javnost saznala iz ovdašnjeg tiska, a to, naravno, podrazumijeva - kroz aferu. Nije stoga nikavo čudo da sam interview sa gospodinom Andreasom Bürgermayer, predsjednikom DK "Donau" zakazivala i preko znanaca i osobnim angažmanom, objašnjavajući kako Glas ravnice nije nikakav žuti tisak, a vaš novinar nije nikakav lovac na senzacije.

- Znaate, do sada nam se obraćalo dosta novinara, a među njima gotovo da i nije bilo dobro namjernih - objašnjava g. Bürgermayer. I konačno, eto nas u prostorijama Kluba, među knjigama i novinama, i dok prelistavamo "Der Spiegel" počinjemo razgovor. Najprije nešto o samom Klubu:

- Klub postoji od 30.06.1992. godine. Pokrenut je od strane dvanaestorice ljudi, a motiv i cilj našeg Kluba jest očuvanje i njegovanje kulture, jezika i nacionalnog identiteta njemačkog življa preostalog na tlu Vojvodine. - objašnjava naš sugovornik.

Prema raspoloživim podacima, danas u Vojvodini živi između tri i četiri tisuće Nijemaca koji su autohtono stanovništvo. Već smo pisali o podacima da je u Vojvodini nakon završetka drugog svjetskog rata živjelo oko pola milijuna autohtonog njemačkog stanovništva koje je iseljeno - bilo zbog smišljene i sustavne propagande uperene na oduzimanje njihove imovine, ili zbog - što je drugi raz-

log, stalno prisutne netolerancije.

U većim su se mjestima jezik i kultura veoma teško očuvali zbog postojećih prijetnji i netolerancije, dok se u manjim mjestima duh nacije očuvao malo bolje. Sve škole na njemačkom jeziku bile su zatvorene i zabranjene, a roditelji sa djecom većinom nisu razgovarali na maternjem jeziku, da bi ih zaštitili od neugodnosti. Negdašnja golema antinjemačka propaganda potpuno je potisnula hrabrost da se njeguje vlastita kultura i jezik. Neka su djeca gubila i po godinu ili više škole, jer im se nije dozvoljavalo učenje ni na srpskom.

- No, i pored toga, većina nas je odgojena u duhu njemačke kulture i tradicije - kaže g. Bürgermayer. - A to podrazumijeva korektan odnos prema radu, poštivanje dostojanstva, njegovanje i poznavanje goleme njemačke kulture, književnosti, muzike, filozofije... Skoro svaka obitelj je svoju djecu slala u glazbene škole, da bi

imali barem osnovnu glazbenu naobrazbu. To je prosto postala tradicija našeg naroda...

Naš sugovornik kategorički izjavljuje kako želja vojvođanskih Nijemaca nikako nije bavljenje politikom: - Mi isključivo želimo očuvati našu kulturu i tradiciju, i prisnije kontakte s našom matičnom zemljom.

A kontakt s Njemačkom vojvođanski Njemci zasad održavaju isključivo preko osobnih veza - rođaćkih i prijateljskih, koje su nedostatne za održavanje više razine kontakata. Također, gotovo da se i ne susreću s ljudima koji su poslije rata iseljeni iz Vojvodine, između ostalog što ih zvanični njemački organi smatraju - kaže g. Bürgermayer - strancima, suviše su uzdržani i kao da se plaše da će oni zauvijek ostati u Njemačkoj, pa tako vize za odlazak u Njemačku i boravak prije dobiju pripadnici svih ostalih naroda, nego vojvođanski Njemci. To je, čini se, problem kod mnogih manjina - država u kojoj žive ih ne prihvaća, a matična ih domovina ne prima baš raširenih ruku.

- Problem je i materijalna situacija u kojoj se nalazimo, posebice što je veliki broj naših ljudi ostao bez posla. Svi mi zbog svoje nacionalnosti imamo problema. Ovdje smo nepoželjni, a zvaničnici Njemačke su često vrlo neprijatni kada se povede pitanje o nama koji živimo ovdje. Nas je malo i razumije se da želimo tješnju vezu s Njemačkom - jer se želimo školovati na našem maternjem jeziku i

imati sve ostale vrste kontakata radi produbljivanja odnosa između zemalja, tim prije što je i ovdje potrebno njegovati duh zajedničke Europe.

Jedan od razloga što se inzistira na školovanju u Njemačkoj jest i sprječavanje asimilacije koje sada ima dosta, budući da djeca iz finacijskih razloga ne mogu pohađati njemačke škole u inozemstvu, a samo učenje njemačkog kao jednog od stranih jezika, što predviđa ovdašnji školski program, nije dovoljno.

- Sigurno je da bi školovanje u njemačkim školama bio najbolji način da se očuva jezik, što je ovdje barem za sada neizvodljivo - kaže g. Bürgermayer.

Deutsches Klub "Donau" je po prvi puta prije izvjesnog vremena uz pomoć njemačkog konzulata organizirao školu za učenje njemačkog jezika. Premda je odziv bio golem, zbog ograničenih materijalnih mogućnosti organizirani su tečajevi samo u Novom Sadu (dvije grupe) i u Subotici (jedna grupa).

-Klub kao takav nema dotacija, a nismo ih, uzgred budi rečeno, ni tražili. Naš jedini zahtjev bio je da se po naseljima popišu djeca njemačke narodnosti, što nije učinjeno, a odnos nas i države je zvaničan - i ništa osim tog. Podnijeli smo zahtjev za reguliranje i priznavanje postojanja njemačke manjine, ali odgovora još nema. Također smo i Njemačkoj podnijeli zahtjev da nas prizna kao dio svog naroda - što smatramo da je naša prirodna potreba. Što će nam odgovoriti - vidjet ćemo.

V. K.

Dnevnik "Naša Borba" sve se češće nalazi u prodaji na kioscima, čak i u selima i manjim mjestima. A samo prije neki tjedan, ovaj smo list kupovali kod kolportera, i to skoro krišom, pa nije bio usamljen slučaj gospodina koji u Subotici kupuje tri primjerka "Naše Borbe", premda mu je za čitanje potreban samo jedan - Želim pomoći Našoj Borbi - kaže kolporteru.

U javnosti se nagađalo što se, u stvari, dogodilo s ovim listom. U njegovu ranijem dizajnu sada izlazi nešto što ljudi nazivaju "Brčinka" - o čijoj kaliteti nećemo raspravljati, a o Našoj borbi, ili "Plavoj Borbi" kako je mnogi nazivaju, razgovaramo s novinarom Dušanom - Duškom Bogdanovićem, urednikom novosadskog izdanja.

o Šta se ovo događa: otkud plava i crna Borba?

- Ne znam jesam li ja baš najpogodniji sagovornik na ovu temu... U Borbi sam tek šest mjeseci...

o Ali ste novinar sa podužim stažom, i popriličnim renomeom.

- Hvala... Pre Borbe sam imao novinarski staž od 22 godine - sedam godina u radiju, a sve ostalo u televiziji, gde sam prošao sve stepenice karijere - od pripravnika do urednika TV Dnevnika. U leto 93. sam podneo raskid ugovora, potom sam radio kao slobodni novinar za inostrane radio stanice, a od avgusta prošle godine sam prešao u Borbu...

o Kako je počela ta gužva oko Borbe?

- Tamo negde 1991. godine dotadašnje preduzeće NIP Borba je podeljeno po principu nekadašnjih OUR-a, pa je tako i list Borba postao samostalan, da bi se kasnije transformisao u deoničarsko društvo, i kao takav, s nekoliko glavnih urednika radio negde do 23. decembra prošle godine. Tokom novembra se već kroz neke tužbe tipa "država protiv Borbe" nagoveštavaju buduću događaju, međutim, svi iz borbe su pretpostavljali da je zakon na našoj strani, ko što kaže Balašević - led je led, a red je red - ali, dogodilo se kako se dogodilo: nama je faktički likvidaciona komisija ušla u prostorije. Neposredno nakon toga mi smo prestali da izlazimo. Potom smo imali bajpas zahvaljujući nezavisnom društvu novinara Vojvodine. To je bila više neka taktičko - tehnička varka: pod imenom Nezavisnog izlazila je Borba (nekih desetak brojeva), a onda je od 4. februara startovala Naša borba ili Plava Borba, kako je neki zovu i koja je, nadam se, sad definitivno re-

gistrovana.

Tko je vlasnik Naše Borbe?

- Neprikosnoveni vlasnik Borbe u startu je bio g. Dušan Mijić, koji je tada imao 100 posto deonica. Međutim, u dogovoru sa nas 125 zaposlenih koji smo potpisali ugovor sa "Fininvestom" koji je novi osnivač Naše borbe - g. Mijić je sad vlasnik trećine zamišljenog kapitala, svi članovi redakcije su vlasnici druge trećine, a treća trećina će ići na tržište, s tim da postoji, za nas zaposlene, značajna klauzula: ako bi se gospodin Mijić odlučio prodati svoje deonice, mora ih prvo ponuditi redakciji, pa i u najgorem slučaju, redakcija bi imala 51 posto vlasništva, što obezbeđuje najpre ekonomsku, pa onda svaku drugu sigurnost.

o Kome je smetala Borba - onakva kakva je bila prije "Brčinke"?

- Ja to ne bih mogao čak ni da naslutim. pre bih rekao da je reč o osveti - uslovno rečeno- nekih malih ljudi iz administracije ovog režima, nego što je to odluka doneta sa najvišeg mesta, makar postoji i mišljenje da je sad u Srbiji, odnosno u SRJ sve vrlo sinhronizovano, naročito kad je reč o medijima i gotovo da je nemoguće da se dogodi neka akcija ozbiljnog karaktera, a da iza sebe nema niz ozbiljnih konsultacija. Prosto ne mogu da verujem, s obzirom na tajming kad se to dogodilo - u trenutku kad predsednik Milošević uspostavlja kakve-takve kontakte sa svetom i postaje sabesednik tih ljudi koji su do sada uglavnom u širokom luku obilazili Beograd - sad on postaje ravnopravan učesnik u toj priči. Ukidanje Borbe mi se čini kao klanje bika zbog jedne šnicle. Apsolutno ne mogu to da shvatim, jer je reč o takvoj stravičnoj propagandnoj refleksiji u javnosti: desila se "pustinjska oluja" zbog jednog lista koji objektivno uzevši nije bio najveći - išli smo u tiražu od 30 - 40 hiljada primeraka, pa ako to multiplikujemo sa brojem ljudi koji ga pročitaju, šta je, ipak to, u odnosu na broj novina koje izlaze na ovim prostorima? A pogotovo na ono što se u hrvatskoj zove "katedrala duha" - a to je ovde kod nas onaj TV Dnevnik u pola osam koji gleda između tri i četiri miliona ljudi. Ima tu, međutim, i drugih tumačenja - recimo, da se Borba jednostavno suviše okrenula izveštavanju o dešavanju s one strane Drine, što je očito bilo kontenplativno za generalnu politiku režima u smislu informisanja vlastite javnosti o tome šta se tamo dešava. Zaista, od 4. avgusta kada se dogodio taj Kopernikanski obrt, kao da Bosne i Krajina više

Tisak: OSVETA MALIH LJUDI

naša borba

nezavisni politički dnevnik

nema. I dok se ranije tim prostorima posvećivalo po nekoliko desetina minuta udarnog TV Dnevnika i gotovo da nije bilo događaja koji se tamo desio, a da nije najtemeljnije obrađen, sad se sve svelo na prognozu vremena na kraju informativnih emisija. Javno mnjenje je onda, razume se, prepoznalo da se nešto događa i trebalo je onda pronaći neku bolju varijantu nego što je taj jedan list bio "nepodoban". Tu je još jedan momenat - mi smo proteklih godina bili na stubu srama kad je reč o našem patriotizmu, a onda se dogodilo da Borba nakon 4. avgusta počne dobijati javna "priznanja" od ljudi neposredno vezanih za gospodina Karadžića, a preko njihovih informativnih glasila. Čak nam govore i da smo se "promenili na bolje". A mi smo samo izveštavali, trudeći se da izvestimo o onome što se tamo zaista dešava. Ili je možda istina u sabiranju svih ovih činjenica.

o Dio opozicije gromoglasno najavljuje "miting podrške" nezavisnim glasilima. Bez obzira došlo ili ne došlo do tog mitinga, kakav je vaš redakcijski stav oko tog pitanja?

-Prvo, ne volim naziv "nezavisan" jer ga shvatam u vrlo pežorativnom smislu. Glasilo mora biti nezavisno i od vlasti i od opozicije, jer danas svaka stranka od prestiža ima svoje glasilo, pa nam ne treba još jedan opozicioni list. Potrebno je glasilo koje će imati podjednaku kritičnost i prema vlasti i prema opoziciji, pre svega oslonjeno na zanat. Što se tog mitinga tiče, ako bude održan, naša će redakcija tamo biti isključivo u svojstvu izveštavača. Niko od nas ne bi želeo da se eksponira. Ni grupno, ni pojedinačno. To je igra na ivici oštrice - kad se sve završi, ne želimo biti ničiji dužnici. Drugo je ako te neko podržava, a ne moraš tu podršku ničim da mu vratiš.

o Gde je problem kod naših medija - u novinarima, u vlasti, u čitaocima?

-Problem je to što kod nas ne postoji prostor demokratske kulture prema medijima. Uopšte ne mislim da je puno bolja situacija ni u ostalim osamostaljenim državama bivše SFRJ. Sve je to stara matrica ispod koje smo mi ista kopija,

još uvek vrlo prisutna. Eto, na primer, nigde u svetu nije bilo toliko komentara kao novinarskog žanra jedne velike mašine za pranje mozga kao u našim medijima. I moralo je da ti se objasni šta se u stvari dogodilo. Desilo se nešto do tad nepoznato u svetu žurnalizma - da nemaš elementarnu vest o događaju, a imaš komentar!

o Kako ste vi osobno izbjegli zamke "patriotskog" novinstva?

-Prvo, mene je u konstelaciji u vlastitoj novinskoj kući raspad zajedničke države sačekao u nekom stanju gde nisam ni imao prilike obavljati neke "ozbiljnije" poslove, jer nakon što sam smenjen sa mesta glavnog urednika trećeg programa gde je išla i emisija "Bez reza i bez anestezije", imao sam nekoliko nastavaka ove emisije pod nazivom "Bez reza i bez anestezije - godinu dana posle". Moj cilj je bio da relevantne ljude u političkom životu Srbije i Jugoslavije, a koji nisu u vlasti, pitam šta o tome misle. Kroz dva nastavka te serije prodefilovalo je oko 40 sagovornika. Ranije sam bio spoljnopolički novinar i javljao se sa različitih terena - i tri puta bio hapšen - u Gabonu, Turskoj i u Poljskoj. Ja sam otprilike znao šta u medijskom smislu znači tako krupan događaj kao što je bio raspad naše zemlje, a potom i taj odvratni rat, ali moram da vam priznam sad, nakon pet godina, da sam zaista bio ubeđen da se to kao i SIDA može desiti samo drugima!

o Još niz kičmu osjećam hladan znoj kad se sjetim one emisije u kojoj ste intervjuirali Šešelja neposredno nakon Borova sela. On je najozbiljnije, i s neskrivenim ponosom pričao o "očima koje ispadaju kad čovjeka pogode u glavu metkom iz Tompsona"...

-Ja sam oduvek smatrao da je SRS "one man office" - i koliko je jak Šešelj, toliko mu je jaka i stranka. Kod njega je sve dosta jasno: on nema velikih kalkulacija - kad je bio u koaliciji sa SPS-om (to sam ga i pitao u emisiji) za njega je bilo bitno "srpsko nacionalno pitanje" i sve one partije koje su bile spremne da se na taj način angažuju u pomoći "braći preko Drine i Dunava" bile su za njega prihvatljive, a one koje to nisu, bile su za njega izdajničke i ništa drugo nije

dolazilo u obzir. Onog trenutka kad su se u vladajućoj partiji stvari promenile, on je tu video protivnika. Njega opet nisu zanimale druge manje partije. I ceo ovaj "patriotski blok" koji se nedavno formirao DS, DSS i SRS uz podršku nekih manjih partija upravo je vezan na nacionalnom pitanju. Tako da kod njega nema prevara - on što misli u tom trenutku, on će vam to i reći. Ali kad vidi da je uhvaćen u grešci, nasmeje se i prođe. Sad, recimo, vidim da je u korektnim odnosima sa Vukom Draškovićem, a kad mi je onda davao interview, bacio je udicu i govorio "Srpski pokret obmane". E, sad, mislim da su gledaoci očekivali da ga novinar ispravi, pa bi on onda tu kao objašnjavao zašto "Srpski pokret obmane" a ne "obnove". I u to vreme je bio ubeđen da je njegov kum Vuk Drašković najveći izdajnik posle onog Vuka Brankovića.

o Da se mi vratimo struci: kako ostati nepristrasan u ovoj situaciji kad su osjećaji usijani, a razum opijen?

-Mogu govoriti samo o novinarstvu kojim ja pokušavam da se bavim. U onom starom režimu koji sad svi kritikuju, ja sam se trudio da inisistiram na profesiji. Ako je reč o TV Dnevniku, pokušavao sam preneti što više dobrih novinarskih ideja iz sveta. Sad smo u prilici da ko hoće može da se bavi dostojanstvenim i poštenim novinarstvom. Imate u zemlji nekoliko novina, radio stanica i barem jednu televiziju gde možete da prenosite bukvalno sve što ste videli i da iza toga stojite. Koliko je to profitabilno, ne znam. Dakle, uvek ima mogućnosti i za drugo novinarstvo. Mi smo svi bez problema mogli raditi i u Brčinoj Borbi, i u drugim novinama za mnogo veće pare. Mislim da je to pošteno. Jedino su nepošteni oni koji mogu i ovako i onako, koji danas mogu pisati za plavu Borbu, sutra za Crnu, prekosutra ne znam za koga. Ali, da se napravi još hiljadu listova, mislim da bi i tada bilo raznih automehaničara, limara i pekara koji bi da budu novinari. I to bez problema - postaju!

Vesna Kljajić

Naš gost: Slavko Perović, predsjednik Liberalnog saveza Crne Gore

SRJ JE MINIMUM KONCEPTA VELIKE SRBIJE!

- U Crnoj Gori se krše ljudska prava svih, a pogotovo onih koji su spremni da se kritički osvrnu na rad vlasti. Sada je suđeno i srpskim radikalima. Suđeno je i Muslimanima, i grupi cetinjana. Dakle - svima...

Kontakt s gospodinom Slavkom Perovićem, predsjednikom Liberalnog saveza Crne Gore, ostvarili smo posredstvom i ljubaznošću gospođice Jasminke Kravarić, atašea za štampu ove stranke. Premda zauzet obvezama - kako starnačkim, tako i kao poslanik Republičkog parlamenta, gospodin Perović se odazvao našoj molbi i odgovorio nam na nekoliko aktualnih pitanja.

0 Kako vidite trenutačnu političku scenu SRJ?

- Takozvana Savezna Republika Jugoslavija - jer mi tu tvorevinu tako zovemo, zapravo je minimum koncepta Velike Srbije. Ona je talon za sve poraze Slobodana Miloševića. Može neko pomisliti da Milošević pobjeđuje kada se to mjeri osvajanjem kilometara teritorije, ali svaki osvojeni kilometar je mjera civilizacijskog poraza Srbije pod Slobodanom Miloševićem. E, u toj Velikoj - maloj Srbiji, koju zovu SRJ, Crna Gora ne može biti samosvojna, ravnopravna ili kako god hoćete. Ali, za razliku od Srbije, Crna Gora ima svoju autentičnu i autonomnu političku opoziciju, oličenu u Liberalnom savezu Crne Gore, koja je snažna i svakim danom sve snažnija.

0 Prije nego pređemo na samu stranu... kakav je politički položaj Crne Gore unutar SRJ?

- Demokratska partija socijalista prenosi sve nadležnosti,

inače zapisane u žabljačkom crnogorskom Ustavu na nepostojeću saveznu administraciju. Takav trend je dokaz naše stvarne snage, jer se neko želi obezbijediti da u koliko LSCG jednog dana dođe na vlast, da može voditi računa o svemu u Crnoj Gori, osim o - vojsci, policiji, spoljnim poslovima, monetarnom i fiskalnom sistemu, carinama itd. No sve je to račun bez krčmara.

0 Što je s ekonomskim položajem Crne Gore unutar SRJ?

- Očigledna je namjera, o tome govori čitav set zakona, a posebno zakoni kojima se uređuje pitanje uređenja prostora i građenja, da se Crna Gora želi vidjeti kao kontinentalni prostor SRJ. Kada se tome dodaju lokacije vojnih snaga SRJ, jasno je da ta tvorevina uopšte ne vodi računa o Crnoj Gori. A Crna Gora je mediteranska. Njeni prirodni, privredni i ljudski resursi su takvi da za vrlo kratko vrijeme može postati pristojno mjesto za život na Mediteranu. Kad bi bilo političke pameti u Beogradu, shvatilo bi se da je projekat nezavisne Crne Gore projekat koji je od vitalnog interesa i za samu Srbiju. Sa Crnom Gorom utopljenom u srpsku državu, Srbija gubi svoju posljednju evropsku šansu. Milošević tu uopšte nije bitan, ali je bitno shvatiti da Miloševićev trend jeste proizvod više-decenijske političke škole čiji je

pečat Garašaninovo Načertanije. Sa Miloševićem Srbija može biti velika, ali van svijeta, van Evrope, van šanse da mu se ikada vrati. A to znači ne mala, već nikakva. Ako ostanemo sa Srbijom, svi smo gotovi. Ako se izvučemo, Crna Gora ima izgledne šanse, a Srbija baem nekakve. Jasno, mislim na sve one što dolaze poslije Miloševića, iako je on umislio da je faraon u kombinaciji sa carom Dušanom.

0 Sad su gorući problem granice. Avnojske ili ne, pitanje je sad?

- Mi smatramo da su avnojevske granice - državne granice i uopšte se ne upuštamo u njihovu tzv. pravednost ili nepravednost, jer znamo da pravednih granica nema. Ni jedna granica na svijetu nije pravedna, već one predstavljaju objektivni izraz vjekovne političke, vojne, diplomatske (ne)moći određene države. Tačno je da su avnojevske granice pravili komunisti, ali je tačno i da granice Dušanovog carstva nisu proizvod parlamentarne demokratije i višepartizma. Te prema tome - postojeće granice hrvatske države jesu međunarodno priznate granice. Da je sreće, kao što nije, trebalo je prihvatiti raspad Jugoslavije po avnojevskim šavovima, a onda bi zadatak svake normalne politike bio da se granice osjećaju "glupim", da postoje na karti, a da se sve države nastale iz raspada SFRJ trude da

postanu uzorne demokratske države u kojima se poštuju ljudska prava, da se konstituišu kao otvorena društva, zasnovana na građanskom, a ne nacionalnom suverenitetu. A što se tiče Krajine i njenog življa, oni su odvijek bili produžena ruka Beograda radi sređivanja stanja u samom Beogradu po tehnologiji: ko je najveći Srbin, njemu sva vlast u Beogradu. Tako je bilo i ovog puta. Beograd se sa njima poigrao.

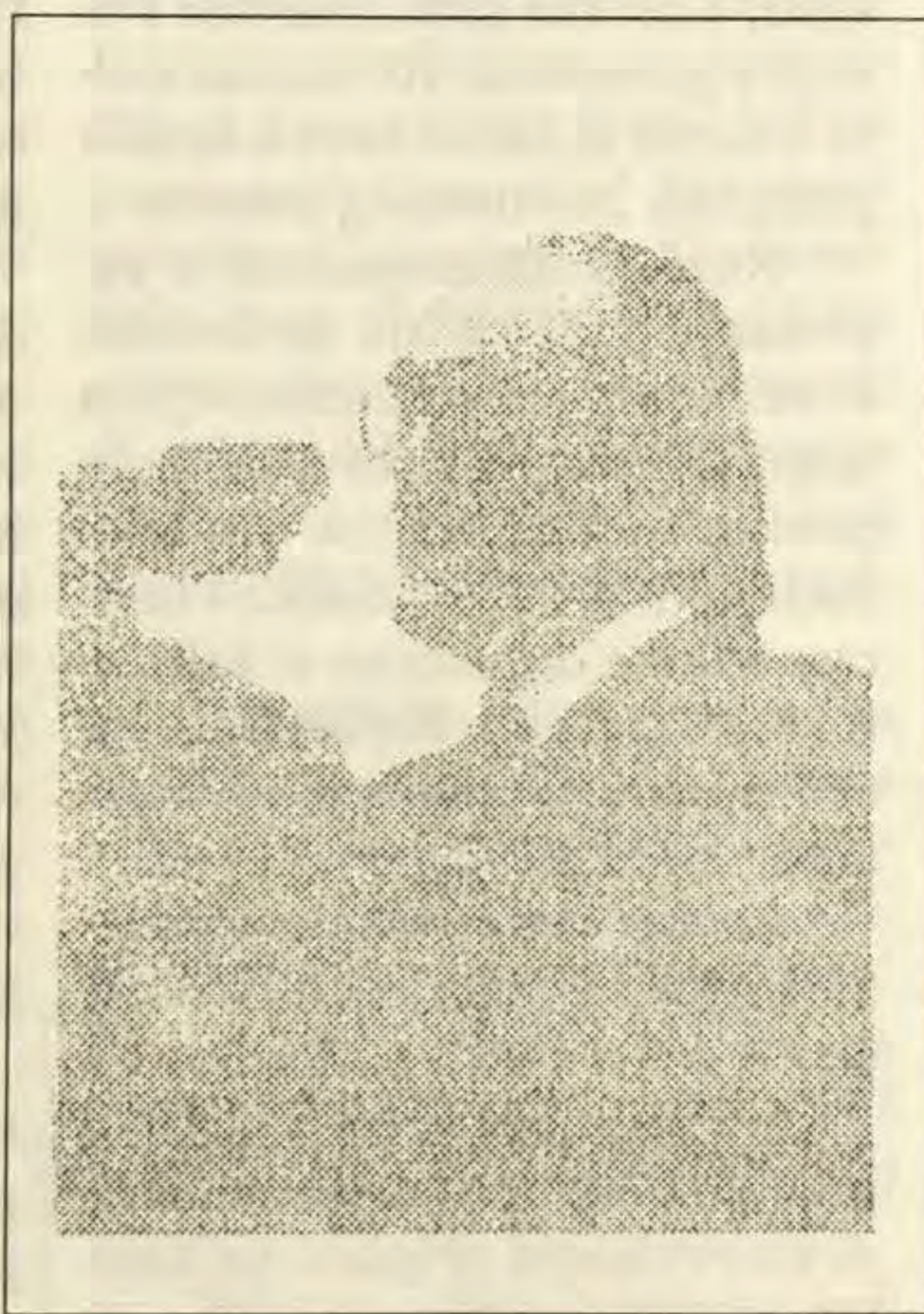
0 A što je s Bosnom? Koliko god da se iz Beograda nešto i natukne o priznavanju Hrvatske, o Bosni se nikad ne govori u tom kontekstu...

- Bosna je priznata država, ona će to i ostati, bez obzira na modalitete. Crna Gora je sebi dozvolila, predvođena podložnom Miloševićevom ekipom, da bude uvučena u bosanski i u hrvatski rat. To je teško i sramotno nasljeđe za Crnu Goru.

0 A gdje ste u svemu tome Vi, odnosno Vaša stranka LSCG?

- Mi rastemo u Crnoj Gori, uživamo ogroman ugled i popularnost. Mi smo rekli da smo stranka političkog diskontinuiteta, ali smo stranka etičkih vrijednosti izraslih na ovom tlu. To je energija u koju vjerujemo, energija koja nas nosi. Mi nijesmo crnogorska nacionalna stranka, kod nas su svi koji su istinski Crnogorci u jednom drugom, a ne dominantno nacionalnom smislu. Kod nas su svi koji Crnu Goru doživljavaju kao svoju domovinu, koji shvataju da smo mi svi ovdje jedna velika porodica vjekovima sudbinski vezana i da možemo i trebamo tu Crnu Goru učiniti u svakom smislu boljom. I bez obzira na sve užasne pritiske koji su išli prema Crnoj Gori ne bi li se ona pocijepala po etničkom i vjerskom principu,

Crna Gora je ipak, radi pozitivne energije koju u sebi nosi, sačuvala samu sebe. Ima tu užasnih stvari, kao što je otmica u Štrpcima, kao što su etnička čišćenja Bukovice kod Pljevalja, kao što je iseljavanje Hrvata iz Tivta. Što Vam mogu reći - osjećamo stid. S druge strane, uradili smo sve što smo mogli i siguran sam da bi stanje bilo mnogo, mnogo gore da nas nije bilo. Opet, mora se shvatiti da se krše ljudska prava svih u Crnoj Gori, a pogotovu onih koji su spremni da se kritički osvrnu na rad vlasti. Sada je suđeno i srpskim radikalima, na suđenju su bili i Muslimani,

a sudi se i grupi Cetinjana. Dakle, svima. Suđenja su urađena radi povlačenja određenih paralela, posebno nacionalnih. Ona predstavljaju očajnički plan vlasti da se politička energija ponovo vrati na nacionalni teren kao niži nivo organizovanja političke svijesti, jer je onda posredstvom tvrdo kontrolisane štampe i policije mogu usmjeravati kako oni žele. Ali, i to je račun bez krčmara.

0 Šta biste promijenili urgentno, vezano za rješavanje

ljudskih i manjinskih prava u SRJ?

-SVE.

0 Koliko vidim, SRJ se odupire mogućnosti surađivanja sa sudom u den Haagu, barem kada je riječ o izručivanju lica osumnjičenih za ratne zločine. Kakav je Vaš stav u pitanju ovog tribunala?

- Ja sam u sastavu jedne ugledne međunarodne delegacije lično bio kod Butros Butros Ghali-ja, kako bi se proces konstituisanja Haškog suda ubrzao. Na sreću svih nas, on je počeo da radi - kažem na sreću, jer je zločin personalna pojava, bez obzira na to što iza njega stoji politika.

0 Hm... sad ću napraviti digresiju i upitati Vas o jednom također važnom, reklo bi se čak gorućem problemu... Što je s konstituiranjem Crnogorske pravoslavne crkve i gdje je njezino mjesto u vjerskom životu Vaše Republike?

- Crnogorska pravoslavna crkva je neodvojivi dio kulturno-istorijskog nasljeđa crnogorskog naroda. Mi želimo, i pored čitavog mnoštva drugih faktora, da je vratimo radi ključnog. U Crnoj Gori od 1921. god., kada je Crnogorska pravoslavna crkva, baš kao prijetodno i država crnogorska i nacionalno ime crnogorsko zabranjeno, - djeluje SPC, koja ne postoji radi hristijanizacije, već radi srbizacije Crnogoraca. U bilo koju crkvi - a u Crnoj Gori ih je 660 koje je mukotrпно podizao crnogorski narod, apsolutno nigdje ne možete obaviti obred krštenja ukoliko se prethodno ne izjasnite kao Srbin, i da ispovijedate ne istočno - pravoslavnu, već vjeru srpsku. E, pa mnogo je, zar ne?

Vesna Kljajić

FELJTON

Piše: Marko Kljajić

Slavlja

ZEC

KUKUJEVCI: PREKRŠTAVANJA (II. DIO)

A da li je bilo prijelaza iz srpsko-pravoslavne vjere na rimokatoličku? Ili bolje da li je bilo pokušaja prijelaza! Da, bilo ih je sigurno ali oni su završavali uglavnom kao navedeni slučaj:

"U ured sreskog načelnika u Šidu, dne 16. kolovoza 1930., dolazi nepozvana Drenka Krstonošić, stara 23 godine, srpsko pravoslavne veroispovesti sa svedocima Stanislavom Gačićem i Radivojem Gačićem obojicom iz Bačincima. Drenka Krstonošić izjavila je pred nama 30. VII. 1930. i pred srpsko pravoslavnom parohom u Bačincima da želi preći iz srpsko pravoslavne veroispovesti u rimokatoličku, ali joj je rečeni paroh uskratio dati svjedodžbu o njezinom očitovanju.

Na to izjavljuje Drenka Krstonošić: Moja je tvrda i ozbiljna namjera preći iz srpsko pravoslavne veroispovesti u rimokatoličku. Bila sam u tu svrhu kod srpsko pravoslavnog paroha u Bačincima 15. VII. i 30 VII. 1930 i to prvi put sama a drugi put sa dva svedoka gore navedenim".

(Župni arhiv br. 393/1930.)

Sresko načelstvo u Šidu donosi odluku broj 645 kz 1930., dne 6. prosinca 1930. koja glasi:

"U konačnom rešenju prijave srpsko pravoslavnog zvanja u Bačincima da su Drenka Krstonošić, te Radivoj i Svetislav Gačić, dali lažne izjave kod ovog sreskog načelstva i ispostavili time prelaz Drenke Krstonošić iz srpsko pravoslavne u rimo-katoličku veru, obnalazi ovo sresko načelstvo dati sledeću

ODLUKU

Prelaz Drenke Krstonošić iz srpsko-pravoslavne u rimokatoličku veru poništava se i nema pravne valjanosti u smislu paragrafa 19. zakona o veroispovjednim odnosima od 6. I. 1906. jer je preduzet mimo odredbe ovog zakona, a ujedno se kažnjavaju sva trojica globom od 100 dinara svaki u korist državne kase u smislu paragrafa 24. citiranog zakona.

Razlozi: Iz zapisnika o saslušanju vidi se, da je Drenka Krstonošić postupila mimo uputa datog joj po srpsko-pravoslavnom parohu u Bačincima, a isto tako Radivoj i Svetislav Gačić. Protiv ove odluke dopuštena je žalba u roku od 14 dana u Kraljevsku bansku upravu u Sarajevu". (Župni arhiv br. 572/1930)

(Ovom nedopuštenom prelazu suvišan je bilo kakav komentar.)

Proglašenjem NDH, u proljeće 1941. godine, aktualizirani su evidentni prijelazi na katoličku vjeroispovjest pravoslavni i židova. U 1941. zabilježeni su slučajevi prijelaza s pravoslavne na katoličku vjeru: Franjić Milena r. Božjaković, Tomasović Danice, Herceg Milice r. Simić, Vitomira Kurtić pro foro civili, Krković Marka, te židovke Honke Hochstranz. Poznato je da su i ovi kao i raniji prijelazi obavljeni pod pritiskom političkih faktora.

Do kraja godine lovci Petrovaradina imat će svečanost na kojoj će jedno od najstarijih lovačkih društava u Jugoslaviji obilježiti 122 obljetnicu postojanja.

Lovačko društvo "Zec" iz Petrovaradina osnovano je 1873. godine i dan danas radi za ugled i primjer. Tako su petrovaradinci bili među osnivačima Lovačkog saveza Vojvodine, bili među nosiocima streljačkog sporta među lovcima, radili i ulagali u lovačke domove, objekte u lovišu, divljač... I tako sve do dana današnjeg, sudbina petrovaradinskih lovaca je da rade mnogo i stalno, jer inače od lova ne bi bilo ništa.

Lovište LD "Zec" zauzima oko 3200 jutara, premda katastarska općina posjeduje oko 5000 jutara. I ovo malo lovište se osipa zbog toga što se grad širi, dižu se novi objekti, saobraćajnice itd. Da se i ne govori o vikendicama kojima je lovište krcato, a svaka je ograđena, i uz nju idu psi, mačke i drugi ljubimci koje vlasnici "zaborave" pa postaju opasnost za divljač.

I u prošloj godini radilo se svojski na izgradnji novog prihvatilišta, izgrađenog po svim propisima, koje je nedavno završeno i sada se tu čuvaju odrasli fazani pred puštanje u lovište. Na ovom objektu i raščišćavanju terena radilo se točno dvadeset subota, i to uglavnom jedna ista grupa entuzijasta. Zbog toga će svakom tko je radio više od polovine ovih subota biti na svečanosti uručena pismena zahvalnica, a tko nije radio, morat će to i platiti.

Petrovaradinski lovci mogu se pohvaliti da su upravo na jubilej doveli do kraja jedan veliki posao: sredili su imovinsko pravne od-

nose oko zemljišta na kojemu se već godinama nalazi staro, a sada i novo prihvatilište i jedna sada zapuštena vila. Vlasnici su umrli prije više godina, a nasljednici su u inozemstvu, tako da je bio golem posao pronaći ih i isplatiti, ali sada postoje ovjereni ugovori. A riječ je o šest hektara zemlje na izvanrednom mjestu, odmah iznad puta kod Tekija s vilom koja se treba renovirati iz osnova.

U posljednjih dvadesetak godina lovci su dobijali na uporabu i renovirali četiri stare zgrade u Petrovaradinu, trenutačno je dom u staroj školi, imali su izgrađena i četiri strelišta, a sada nemaju niti jedno, premda su riješeni da opet grade...

Jubilej će biti proslavljen kako to značaj ovakvog datuma i zahtijeva: planirane su prigodne značke i naljepnice sa zlatnim zecom, a stotinu lovaca ovog društva nastavit će tamo gdje su stali: da više unose u lovište i rade, nego što se mogu pohvaliti da ulove. I na taj način dokazuju da nema toga problema koji se radom i slogom ne može riješiti.

G. V.

POZIV

**Želite li naučiti
OSNOVE
NOVINARSTVA?
Naša redakcija
organizira tečaj
žurnalistike.
Informacije možete
dobiti na telefonu
024/51-348**

SRIJEMSKI MASKENBAL - U ZAGREBU

Za sve katolike svijeta, pa i za srijemske Hrvate "čistom srijedom" ili "pepelnicom" počinje korizma koja potječe od lat. riječi "quadragesima" što znači "četrdeseta", a označava četrdeset dana duhovne pripreme za Uskrs i sastoji se u postu, molitvi, pokori i uzdržavanju od svih oblika bučnog slavlja. U Srijemu bi u korizmeno vrijeme utihnule harmonike i tamburice, a djevojke i momci ne bi u kolu plesali, već bi igrali razne igre bez glazbe kao "jedan od više" i sl. Ali, dan uoči korizmenog posta bile su poklade, fašing s maškarama, maskenbalom, karnevalom. Prema nekim povjesničarima riječ karneval potječe od latinskog uzvika carnevale - meso zbogom, pa je u skladu s time i hrvatski izraz mesopust, ili pak od lat. izraza carrus navalis što označava lađu na kolima koja su išla na čelu pokladne povorke.

Srijemskim ulicama su se na sam dan poklada kretale maškare u povorkama, grupicama i pojedinačno, veselile se, pjevale, svirale, podvriskivale, "napadale" prolaznike i ulazile u kuće na "krofle" i čašu dobrog vina za još bolje raspoloženje, da bi se bučno veselje nastavilo na maskenbalu.

Tako su mladi iz Srijema koji sada žive i rade u Zagrebu i ove godine, 24. veljače u restoranu "Globus" na zagrebačkom velesajmu priredili vrlo uspješan bal pod maskama. Brojne maškare i posjetitelji stopili su se u jedinstvenu veselu bučnu skupinu koja je pjevala, plesala i ludovala cijelu noć. Uz prigušena svjetla i glasnu glazbu moglo se nešto pojesti i popiti, a bilo je i neizostavnih pokladnih krafni.

Za ugodne trenutke i dobro raspoloženje pobrinuli su se:

domaćin voditelj Vicko, gato negro, paganini band, tamburaši s Dunava "Graničari stari" i popularni pučki pjesnik slankamenac Ivan Bonus. U bogatom programu može se istaknuti ples s narančama, tombola i najatraktivniji dio večeri koji je privukao pozornost svih prisutnih - izbor najboljih maski.

Organizatori su priredili mnoga ugodna iznenađenja i brojne vrijedne nagrade kao putovanje u Veneciju na najpoznatiji europski karneval, sedmodnevni boravak na Costa Bravo za dvije osobe itd. Prva nagrada dodijeljena je "Vikinzima", a za najbolju dječiju masku proglašena je "torta". Maštovite maske bile su i "anđeo i vrag", "princeze", "klauuni", "srce", "sat", "buba mara", "Rimljanin", žene odjevene u mušku, a muškarci u žensku odjeću, "trudnice", maske nagrađenih i efektno našminkanih lica. Svaki posjetitelj je dopustio da mu mladi iz Srijema na ulazu u dvoranu nacrtaju mali crtež na lice kako bi mogao sudjelovati u balu pod maskama.

Na maskenbal su došli i ugledni gosti iz Subotice. Predsjednik DSHV-a mr. Bela Tonković sa suprugom, zatim predstavnik bokeljskih Hrvata dr. Josip Pečarić sa suprugom, predsjednik Draštva podunavskih Hrvata g. Zvonko Cvijin, predsjednik Zajednice izbjeglih i prognanih Hrvata g. Franjo Orlović i brojne Hrvatice i Hrvati iz Srijema, Bačke i Banata doseljeni u Zagreb, Viroviticu i druga mjesta diljem Hrvatske.

Bila je to divna prilika za ponovni susret dragih ljudi, snažan stisak ruke, čvrst zagrljaj, poiljubac i poneku suzu...

Valerija Marija Rendulić

SRIJEMSKI KARLOVCI

VOJSKE PROLAZE, VINOGRADI OSTAJU

Na obroncima Fruške Gore i uz obalu Dunava smjestio se živopisni gradić Srijemski Karlovci. Najljepši je u lipnju, kada procvjeta tisuću lipa, i u listopadu kada stotine hektara vinograda donesu svoj bogati rod, a vinari u svoje podrume smjeste stotine litara najboljeg vina.

Povjest kaže da Srijemski Karlovci postoje od rimskog doba, premda u to vrijeme nisu imali veliki vojno-strateški značaj. Posjeduju malo utvrđenje, nekoliko vila rustica, a iz tog perioda je ostalo i nekoliko grobova, te nešto srebrenog i brončanog novca, uglavnom iz III i IV stoljeća N.E.

U to vrijeme, obližnji Sirmium (Srijemska Mitrovica) bio je jedna od prestolnica Rimskog carstva. U samom Sirmiumu rodilo se nekoliko rimskih careva, no za nas je najznačajniji car prabus, koji je u naše krajeve prenio vinovu lozu iz Južne Italije. I od tada, pa sve do danas, karlovci i čitav reon Fruške Gore su jedan od najznačajnijih vinogradarskih reona kod nas.

U vrijeme seobe naroda kroz ove predjele prolaze varvarska plemena - Goti, Huni, Avari... da bi do kraja VII stoljeća čitav teritorij zaposjeli Južni Slaveni, u početku kao podanici Vizantije, a kasnije Ugarske.

Prvi pisani spomen u dokumentima o ovom gradu potječe iz 1308. kada ga nazivaju karom ili Karon. Često je mijenjao vlasnike, uglaVNOM UGARSKE VELIKAŠE OD KOJIH JE NAJPOZNATIJA obitelj Batori, koja je vladala gradom bsve do dolaska Turaka u ove krajeve.

Turci su pod komandom Balibega opustošili Karlovce 1526. godine, kao i cijela Južna ugarska ostao pod njihovom vlašću do kraja XVII stoljeća.

Za period turske vladavine glavne podatke nam ostavljaju putopisci - austr5ijski i turski: saznajemo da je grad prilično velik, da je pučanstvo skoro isključivo slavensko, da postoji nekoliko crkava i džamija, i da se pučanstvo najviše bavi vinogradarstvom. U XVI i XVII stoljeću za karlovačka vina se tvrdi da su najbolja u ovom dijelu Europe.

U periodu turske dominacije, točnije 1533. imamo i prvi pisani dokument u kome se grad naziva današnjim imenom kalovci. Rujna 1698. godine u Karlovcima započinju mirovni pregovori između kršćanske alijanse i Turske, i to je nesumnjivo najznačajniji događaj iz europske povjesti na ovom tlu. Austrija, Poljska i Rusija sa jedne strane, a Turska sa druge, pregovaraju kao zaraćene strane, dok su sile garanti bile Engleska i Holandija.

Zbog sukoba oko nekih diplomatskih i teritorijalnih pitanja Rusija napušta pregovore koncem 1698. i potpisuje separadni mir. Ostale sile nastavljaju pregovore, i konačno, 26. siječnja, 1699. godine, zaključuju karlovački mir. Za ovaj događaj vezano je nekoliko zanimljivosti:

- Zgrada za pregovore imala je četiri ulaza, da bi sve četiri strane u pregovorima istovremeno ulazile u salu za pregovore.

- Iz istih razloga, ovdje je po

prvi puta zvanično upotrebkljen okrugli stol za pregovore.

Ovim mirom, Turci su praktično potisnuti iz Srednje Europe, bez obzira što će 1716. godine provaliti u srijem. Tada su do nogu potučeni od austrijske vojske. karlovci su i ovaj put opustošeni.

Kapela Gospe od Mira podignuta je početkom XVIII stoljeća. Nanovo je sazidana 1817. godine, od kada ima današnji izgled. I danas je ova kapela katolička bogomolja posvećena Gospi Mira.

No, čini se da je glavno obilježje karlovaca - vinogradarstvo. Premda je kroz povijest bilo uspona i padova u proizvodnji vina i gajenju vinove loze, a najveće površine vinogradi su, po pričanju starih vinogradara, zauzimali prije rata - 2-2,5 tisuće jutara. Sve ovo grožđe smještno je u preko 400 podruma, a vino je stiglo i do bečkog dvora.

Danas je vinogradarstvo u karlovačkom kraju palo na niske grane, reklo bi se na najniže u posljednjih nekoliko decenija. Premda je sve mehanizirano, i stalno se oplemenjuju i stvaraju nove sorte grožđa, mladi kao da nisu zainteresirani za ovu tradiciju.

Ostali su samo stariji vinogradari i vinari, koji se mogu podičiti desetinama zlatnih medalja dobijenih na mnogim poljoprivrednim sajmovima u zemlji. Tu se posebice ističu braća Kiš i Merc.

S. K.

nastavit će se...

KAKO SE VINO PRIVRNILO, A KRAVE MLIKO DALE

Faljen Bog, kume moj!

Evo me opet kod tebe kume moj, da se malo podivanimo. Pitaš me o čemu ćemo sada divaniti. Ta znaš kada sam zadnji puta bio kod tebe, nisam ti isprivpovido ono o bombardiranju našeg sela. Još se tu tušta čudnoga dogodilo. Poslušaj me samo!

Isprioivido sam ti onu zgodu o baba Mandi, ali ima ta pripovitka i nastavak. Istog dana kada su bombe padale oko našeg sela, naredio seoski knez da kada se smrtači svi moramo u podrum. I ljudi ko ljudi počeli se organinizirati, ko će u koji podrum i kod koga. Pera birtaš, znaš pak onaj što nam je mišo više vode neg vina u špricer, a debelo naplaćivo, u svoj podrum prima samo one koji mogu puno popiti, a bogme i debelo platiti. Kod Joce Čvarka opet, kupe se oni koji se znadu kartati. Ta znaš i sam da je malo oni pravi podruma, ali vlast je naredila, pa ondak koji ti dopadne. Mislim si ja kud ću, ako odem kod birtaša, ode sermija. Pa velim si ja mojoj babi ajdmo mi kod Čvarka, valjdar će biti šta za jisti. Uzmemo jastuk i pokrovac pa ajd. Kad tamo već se skupilo dobro društvo. Podrum velik, pa ajd ima i mista.

Žene u jedan ćošak, a muški u drugi. Žene divanidu svoje divane, a muški znaš šta: udarili u kartanje.

Kića Zlopamtilo mal malo pa ustane pa od bureta do bureta, kucka li kucka po njemu, al ono prazno. Pa kakav je to podrum kada ni vina nema u buradi.

Noć već dobro poodmakla, mrak svud po

selu, a ljudi u podrumu kod birtaša pivaju li pivaju, napili se pa zaboravili na sve što se oko nji zbiva. Oni pak kod Čvarka nikako tužni. Nigdi oko ponoći Joza Begeš ustane i veli:

- Ovako se više ne može. Odoh ja kući po vino. Šta su oni bolji od nas.

- Ta kud ćeš sada ići, lezi tu pa spavaj - odvrćaju ga ostali.

Ali Joza napo ići pa ići.

- Pa kad si navalio idi - kažu mu.

Iskopoljo se Joza i ode. Nije daleko stanovo pa se brzo i vratio. Nosi Joza koršov, onaj paorski, zemljani, ta znaš onaj u kojem smo liti nosili vodu na njivu, pun vina.

Svi su muški, a i poneka žena živnuli. Ajd redom. Ide koršov od usta do usta. Pa kako ko gucne sav se strese i sav pozeleni, ta u mraku se vidi. Na licu mu kao da je sirće popio. Gučem i ja, kume moj, kad ono, sirće li sirće.

- Pa Joza da ti nisi - velim ja - prominio koršove. ovo je sirće.

- Kako sirće, sto ti šljiva - Joza će.

- Probaj onda - kažem mu ja.

Joza proba. Tako se zagrcnio da smo ga morali poledima udarati da dođe sebi. Brže bolje daj čašu da vidimo šta je. Naspemo čašu pa prid sviću. Kad ono što se zove vino - žuto, mutno...

- Šta si to nama dono - svi će na Jozu.

- Slušajte me ljudi - Joza će na to - još u podne sam pijo od toga vina i bilo je jako dobro, pa se privrnili.

Ajd nekako smo tu noć pribolili.

Kad je ujutru osvanilo, baba Jula poranila pa ide kući da vidi marvu dok još dida leži. Ta nije prošlo tušta vrmena kad evo ti baba Jule sva zadijana i već s vrata podruma više.

- Joza ustaj!

- Šta je? - odgovara Joza ispod pokrovca - da nije bomba pala, ta nisam čuo da tutnji.

- Ta ajde, - više baba jula - treba ići kravu musti.

- Slušaj matora - Joza će nato - ja sam se sinoć napio onoga kiseliša, al nisam pijan, ali kod tebe nešto nije u redu. Naša krava već mjesecima ne daje mlika jer nije steuna, a ti meni ajde musti! Bolje mi reci da zovem mesara da je zakolje. Pa dobro, kad si navalila, ajd da vidim i to čudo.

I tako ode Joza s babom Julom. Nakon dobra po sata, evo Joze u podrum opet. Nosi punu muzlicu mlika i s vrata više:

- Ljudi, proradila fabrika mlika u mojoj štali! Pogledajte što sam namuzo od moje krave šarulje.

Svi se okupili oko Joze da vide. Probaju, kad ono pravo mliko. Pa vele onako polu u šali, polu u zbilji:

- Pa Joza, kad ti već vino nije dobro, neka je mliko dobro.

Eto vidiš, kume moj, kad se vino privrne onda krava koja ne daje nikako mliko, odjednom postane muzara s valjanim mlikom.

Šta me gledaš tako razočarano? No, dobro, znam, ti bi više volio napiti se dobrog vina nego i najboljeg mlika.

Nemoj biti žalostan, kad dođem sljedeći put donit ću ti dobrog vina da nazdravimo. A di ima dobrog vina, ima i veselog društva.

Ajd, uzdravlje,

Tvoj kum Tuna

U Budimpešt se sprema veliki spektakl:

IZBOR NAJLJEPŠE HRVATICE MAĐARSKE I VOJVODINE!

*Dvije prvoplasirane djevojke nastavit će natjecanje za "Najljepšu Hrvaticu iseljeničtva", odnosno "Miss Hrvatske". * Uprogranu nastupit će prva imena hrvatske estrade. * U organizaciji sudjeluje i "Glas ravnice"!

U Budimpešti će početkom svibnja biti održan jedan veliki spektakl. Pod pokroviteljstvom Ministarstva turizma Republike Hrvatske, zagrebačkog "Večernjeg lista" i poduzeća "Tirena nova" bit će održano prednatjecanje za izbor "Najljepše Hrvaticu u inozemstvu".

Prema najavama, priredba održat će se u Budimpešti i zvat će se "Izbor najljepše Hrvaticu Mađarske i Vojvodine", a u za-

bavnom progamu sudjelovat će najpoznatija imena hrvatske estrade. Dvije prvoplasirane kandidatkinje nastavit će natjecanje za "Najljepšu Hrvaticu iseljeničtva", odnosno za Miss Hrvatske. Pored toga, najljepše djevojke dobit će i izvanredno vrijedne nagrade, poput atraktivnih putovanja i slično.

Priredbe poput ove održat će se i u Americi, Njemačkoj, Nizozemskoj... Najljepše Hrvaticu

iz inozemstva će se okupiti na finalnoj večeri u Zagrebu, a među njima će biti pobjednice iz Mađarske.

U organizaciji tog spektakla sudjeluje i uredništvo "Glas Ravnice". Samo u našem listu, u narednom broju, moći ćete pročitati detaljnije informacije o natjecanju za najljepšu Hrvaticu iseljeničtva.

Prijave se mogu slati na adresu redakcije Glasa Ravnice.

Buve i političari

Udarilo proliće prije vrimena, a sve što je prije vrimena, ne valja. Tijo sam uzorat još ta dva lanca, al nemam nafte. Tijo sam kupit, al šverceri su zdravo papreni. kažu da ji mili cajci vijadu po Kelebijskoj šumi i otimadu njim naftu, benzin i jelda, sve što je pod ruku, pa zato je tako zdravo skupo. Baš mi kažu: "Jeto vidiš, banane su bile pet, a sad su deset dinara! Carina, bačo! A milicajci ti mogu uzet sve što oće. Da se bunim? Pa jesil ti vidijo kolike pendreke sad nose? Kazaću, da je to narodni pendrek, više naroda može oparmačit u jednom šuru! Joped, na poslitku, moraću kupit švercersku naftu, al volijo bi od našeg čovika i to povirenog. Ni Madžari nisu ko kadgod. Naliju petrolina, vode i nafte, pa da vidiš kako "ovo jeftin uzem anjag". Mani ti tog jeftinog. Bolje platit malo više, al da ti se traktor smije u oranju. Na državu čekat? Pa kazli su da će u maju dilit, ono što liči na naftu. Fala lipo. Ja ću u maju već pluzit kuruze. Cuvo sam da se niki spremadu prikopavat. Kažedu da njim jeftinije dat koji dinar neizhraniranim penzionerima, bresposlenim toročkušama i ovim "radnicima" na plaćenom, jel neplaćenom osustvu. Odjedared mi padne na pamet, ko kalapač s police, da moždar Albe ima nafte. Počesto je na granici, pa valjdar je štogod i prošvercovo. Tako ti ja zapucam priko stazom, pa na vrataca. Vidim Albu, kreše dračice i misto "faljnis" nasmijem se, onako, iz duše.

Ta nije smišno što on kreše dračice, već što ji kreše velikom sikirom.

- I stvori Bog ludaka i dade mu veliku sikiru!

- Šta se kliberiš, već pridrži listve da ofikarima još onu glavnu! Ta misliš da nisam odvalijo ušice na sikirci, pa moram vako da se mučim! A šta tebe muči?

- Nafta, komšo, nafta!

- Pa otidi onom ministru poljoprivrede, kako se i zove, da, Janika Gecika, on zna da ti dost deset litara.

- Mani mi ministre i političare. To se toliko izbrazobraznilo i ne da su dvolični, već trolični i četvorolični. Nisil čito šta je ova naša popištulja, bivša Hrvatica, sadašnja Bunjevka izjavila onoj gospodi iz kulturne europske i to bar da njim prišapljala, već važno prid novinarima - Vidimo se u Hagu.

Sve bi ja nji u Hag.

- Šta i ti trabunjaš. Koja bivša pa sadašnja.

- Kako ne znaš? Pa Ana. Dok se još nije snjušila sa šešeljkom i espeovcima, čisto se uvridila kad su joj kazli da je Bunjevka. Koliko je puta sama bivšem svekru skresala da ona nije Bunjevka, već Hrvatica. No izgleda da se Šešelju baš i nije svidila jel on ionako ne mari za žene, pa mu poturio Maraču i tu nastala plodna saradnja.

- Jel to je onaj Marača, ako na njeg misliš, što je podilio Tavankut, a sad tu digod drži kujnu u škuli. Pa njemu pacovi šetaju ko šefovi kujne, a mišovi jel od gladi, jel čačkajuć zube, pili metle - kroz smij kaže Albe i kako je zamanijo sikirom, zainga se i bune s listava na ledinu. Ta još ni pavo nije, već je počo pcovat mene i politiku i očupane metle ko stare babe. Kad sam vidijo da se nije ugruvo, počo sam se smijati. Imo je sriće! Vlažna zemlja, a sikira odletila par

koračaji dalje. Još niko vrime je sidijo na travi i pcovo, a onda se pridigne pa će:

- Ajd unutra na rakiju. Znam da još nisi zavridijo.

- Ta mani unutra. Vidiš kako je lipo vrime. Bolje iznesi bocu tu na ledinu, pa da protresemo politiku, ko ker buve.

- Buve! - drekne Albe, a oči mu pođu napolje ko da ga vo žagnijo rogom sastrag.

- Nemoj mi samo buve spominjat. kud te očin tiro da pra iz obora istreseš na stazu? Juče kad sam bijo rad turpije kod tebe, ni da sam se nakupijo buva, ko tri kera. Pod jorganom sam odskako ko šiše na ledini. Razumim da buva malo mili, malo gricne, al ove tvoje, ko bisni kerovi. Zube imadu ko diviji vepar. Nije samo što su mene grizle, već kad su moju Saru počeli žvakat, mal me nije izvijala u košaru da spavam med marvom. Do ponoći sam tribijo buve iz gaća i čorapa. Ta jedva je mož uvatit. Skaču ko kenguri.

- Ne brini, Albe. Sad će nji mraz potuč.

- Pa ti si gori od političara, koje želiš vidit u Hagu na klupi. I oni samo daju nadu, a svoje džepove pune. Sankcije? Pa još juče su tribale bit skinute, ako ne danas, ono sutra obavezno moraju ji skinit. Jesil lud da čekaš mraz ovog prolića, jel da mene buve žvaću do Božića?

Moro sam se nasmijati i podsiti ga da je krenijo čerez rakije.

- Znaš, Albe, kad potegneš rakije, buve se napiju, zaspu, i poispadaju kroz nogavice. Ja tako radim, pa me više i ne diraju. Znaš kako se ugruvaju kad ispadnu, ko to s listava.

Albe opcuje štogod šareno, vidim ne srdi se, i ode u špajc rad rakije.

Pa moramo čimegod rastirat buve.

Bač Stipan